

Afdeling Beleidsontwikkeling
Koning Albert II-laan 35 bus 30
1030 BRUSSEL
T 02 553 32 43
F 02 553 31 40
beleidsontwikkeling@wvg.vlaanderen.be
www.departementwvg.be

Besluitenverslag werkgroep behoud vd band tss minderjarige en ouders/gezinscontext

Datum: 6 maart 2015

Auteur: Jan Nijs

Onderwerp: Studiedag rechten in de jeugdhulp

Wat zijn de belangrijkste conclusies uit de werkgroep?

- De visie die voorzieningen hanteren op hun hulpverlening en het samenwerken met ouders is okee, maar waar blijft de mentaliteitswijziging? Dit wordt vooral opgemerkt door ouders, maar ook expliciet gedeeld door sommige aanwezige hulpverleners (contextbegeleiders). Het werken vanuit een geest van onderzoek (houding van niet weten als doelbewuste opstelling van hulpverleners), spreken vanuit het hart, het gezin centraal plaatsen etc. vormt knappe visie, maar een visie als zodanig verandert niets. Het zijn begeleiders zelf die dit waar moeten maken. Dat vraagt een hele mentaliteitswijziging en een doorleefd zijn van die visie bij alle hulpverleners.
- Het werkprincipe 'het gezin centraal' is in Vlaanderen veel te weinig ingebed (itt Nederland). Hoe dit gedachtegoed implementeren? Bij 'gezin centraal' blijft de zorg voor het kind een recht van de ouder. De ouder is de expert in de zorg van het kind en de bondgenoot van de hulpverlener.
- Advies van ouders aan de aanwezige hulpverleners: blijf ouders bevragen, blijf in dialoog gaan en luister naar hen. Ga na waartoe iedereen bereid is.
- Ouders en hulpverleners kunnen elkaar helpen in de zorg voor het kind. Probeer als hulpverlener de zorg niet over te nemen. Maak daarover ook afspraken van bij de start van de hulpverlening, zodat het voor iedereen duidelijk is: hoe zullen we samenwerken, hoe kun je zo goed mogelijk die band behouden, welke activiteiten zou je als ouder zelf nog willen doen (bv. naar de kapper gaan, ...).
- Atypische dingen doen, zoals het collectief vieren van gebeurtenissen (nieuwjaar, grote vakantie) of gezinsprojecten organiseren en erop uit te trekken en zien waar je uitkomt zonder dit vooraf te willen sturen, werkt om dichterbij elkaar te komen, om elkaar als hulpverlener, als ouder op een andere manier bezig te zien, te ervaren, vooroordelen over elkaar opzij te zetten, anders te kijken naar hoe ouders en hun kind met elkaar omgaan etc.
- Geen vaste procedures maar werken met wat zich aandient
- Ook bij jonge kinderen is het belangrijk dat die band behouden blijft, en dat daar volop aandacht aan gegeven wordt.

Welke knelpunten wil de werkgroep signaleren?

- Ouders merken op dat er vaak geen echt gesprek met alle betrokkenen wordt gevoerd als het botst tussen ouders en jongere. Men riskeert dat er eenzijdig wordt gekozen voor de jongere zonder dat een grondig debat wordt gevoerd.
- Als de jongere hulp weigert, riskeert het gezin geen hulp te krijgen. Als ouder blijf je dan wel zitten met je moeilijkheden, terwijl je toch ondersteuning zou willen krijgen alvorens het helemaal uit de hand loopt. Kijk dus aub naar het hele gezin! Hulpverlener als maïzena tussen ouders en jongere in geval van conflict tussen beide. Op zo'n momenten zou hulpverlening toch ondersteuning moeten kunnen bieden aan ouders of een goeie doorverwijzing doen naar hulpverlening die wel ondersteuning kan bieden aan ouders. Ouders vragen ook dat hulpverlening zich niet blind staart op de 'diagnose' van een minderjarige, van een gezin, maar kijkt naar 'het gezin' dat steun nodig heeft.
- Procedures waarmee (residentiële) voorzieningen werken, zijn niet steeds helder of duidelijk voor ouders. Ze worden niet steeds vanaf de opstart van hulp uitgelegd. Er zit veel in het systeem zelf ingebakken: hulpverlening werkt met impliciete veronderstellingen en voorstructureringen die nauwelijks worden geëxpliciteerd maar als geaccepteerd en gedeeld worden verondersteld.
- Het beslissen ipv ouders, in de plaats van ouders gaan staan, zit vaak in heel kleine dingen (dokter, kapper, kleren kopen...). Ouders vragen niet om het van hen over te nemen.
- Nagaan in welke mate het respect voor het gezinsleven overeind gehouden kan worden in een gesloten setting zou een goede oefening voor de gemeenschapsinstelling zijn. Verbinding van de ouder met z'n kind zoveel mogelijk laten behouden. Daarrond werken... Oudergroep wil dit mee ondersteunen. Ouders en minderjarige moeten leren communiceren met elkaar in een periode dat het voor de minderjarige moeilijk is. De hulpverlening kan daarin een heel belangrijke rol spelen.
- Er is tijd nodig om op die manier te werken (en dus ook middelen). Anderzijds levert het samenwerken met ouders ook tijds winst op omdat je meer inwerkt op wat er nodig is. Bovendien gaat het vooral om het maken van inhoudelijke en organisatorische keuzes.
- Binnen pleegzorg is er heel weinig ruimte voor contextbegeleiding!

Heeft de werkgroep concrete suggesties om deze knelpunten aan te pakken? Of andere suggesties om de rechten van minderjarigen, ouders, netwerk verder waar te maken?

- Er zijn kleine dingen die we als ouders en hulpverleners zelf kunnen doen. Het gaat om tradities en gewoonten installeren om zaken vlot te laten verlopen, om de zorg samen vorm te geven, om ouders hun plaats in de zorg te laten. Zoals bijvoorbeeld wekelijkse belmomenten afspreken, zoals een lijstje maken van wie wat gaat doen, en dit van bij de start van de hulpverlening (bezoek aan tandarts, kapper, kledij kopen, dokter etc....).
- Voortdurende communicatie over van alles: medicatie, weekends, time-outs
- Actief uitgedrukte empathie blijkt heel belangrijk te zijn tussen mensen.
- Geen vaste procedures, maar werken met wat zich aandient
- Gezamenlijk trajectplan opmaken, meerstemmigheid toelaten ipv hulplan opgesteld door de professional
- Wat in de leefgroep werkt, werkt daarom niet in het gezin; dus samen zoeken naar wat werkt
- Overnemen is een valkuil, daarom het potje 'nivea' gebruiken ('niet invullen voor een ander')
- Ervaringen van 'trekkende, duwende' ouders overdragen naar ouders die dat niet kunnen (voorbeeld: jongere verblijft in leefgroep en wil z'n ouder niet zien; luister dan naar ouders die hier een concrete aanpak voor hebben)
- als individuele begeleider ook de kant van de ouders leren zien ipv helemaal aan de kant van de jongere te staan
- Fysieke afstand bemoeilijkt soms echt contextgericht werken. Gesprekken kunnen ook bij ouders thuis plaatsvinden ipv in de voorziening.
- niet alleen werken met vragenlijsten maar ook inbreng
- blijf ouders bevragen, je zult meer weten wat er leeft + gebruik input van oudergroepen
- als cliëntvertegenwoordigers ervaringen sprokkelen, en op tafel van beleid leggen
- Hoe evalueer je dat dergelijke visie inderdaad ook zo beleefd wordt door ouders?
 - Jaarlijkse tevredenheidsmeting bij minderjarigen en ouders
 - Per team verbeterpunten ontwikkelen en dit ook terugkoppelen aan minderjarigen en ouders
 - Daarnaast ook ouders betrekken/ex-ouders
 - Naast bevragen ook inbreng van ervaringsdeskundigheid in de organisatie van de zorg in de instelling door feedbackmomenten met ouders van jongeren die in de instelling hebben gezeten